

SANDRA BROWN

RIBA

Alma littera

Ižanga

*Golden Brančas, Oregono valstija
1976-ieji*

Pirma kulų papliūpa iš namo pasipylė vos prašvitus, šeštą penkiasdešimt septynios.

Šaudymas prasidėjo teisėsaugos pareigūnams pareikalus pasiduoti.

Buvo apniukęs rytas. Dangų buvo aptraukusi tiršto rūko skraistė. Prastas matomumas nesutrukdė vienam nusikaltėlių iš namo paleisti taiklų šūvį ir nukauti Jungtinių Valstijų maršalo pavaduotoją, visų vadinamą Turku.

Garis Hedlis su juo susipažino tik išvakarėse, tuoj po teisėsaugininkų – Alkoholio, tabako, ginklų ir sprogmenų kontrolės biuro, FTB agentų, šerifų pavaduotojų bei JAV maršalų – pirmojo pasitarimo, per kurį buvo aptariama būsima operacija. Palinkę prie Golden Brančo vietovės žemėlapiu, jie svarstė, kokių galėtų iškilti kliūčių. Hedlis prisiminė kito maršalo pasakytus žodžius: „Ei, Turke, kad jau ten būsi, pa-
imk man „kokso“. Gerai?“

Hedlis tik vėliau, gerokai vėliau, jau valant operacijos vietą, sužinojo tikrąjį Turko vardą. Kulka jam pataikė porą centimetrų aukščiau neperšaunamos liemenės, išplėsdama gerklėje didžiulę skylę. Nė neaiktelėjęs Turkas krito negyvas ant šlapių lapų krūvos, tiesiai jam po kojomis. Hedlis jau

niekuo negalėjo jam padėti – tik neišlįsdamas iš priedangos sukalbėjo maldelę. Jei būtų pajudėjęs iš vietos, būtų buvęs nukautas arba sužeistas, nes nuo akimirkos, kai prasidėjo šaudymas, pro atdarus namo langus nepaliaujamai skriejo kulų kruša.

„Tikratikiai reindžeriai“ turėjo neišsenkamą arsenalą. Ar bent jau taip atrodė tą drėgną nykų rytą. Kita jų auka tapo rudaplaukis dvidešimt ketverių šerifo padėjėjas. Jo buvimo vietą išdavė iš burnos į šaltą orą iškvepiamas garas. Paleisti šeši šūviai. Penki pasiekė taikinį. Trys iš jų galėjo būti mirtini.

Planuota užpulti grupuotę staiga, pateikti jiems arešto orderius už daugybę nusikaltimų ir suimti, o kovinių veiksmų imtis tik iškilus būtinybei. Tačiau įniršis, su kuriuo nusikaltėliai šaudė, liudijo, kad gyvi jie nepasiduos.

Juk, šiaip ar taip, be gyvybės, jie neturėjo daugiau ko prarasti. Paimtiems į nelaisvę kiekvienam iš septynių amerikiečių teroristų grėstų įkalinimas iki gyvos galvos arba mirties bausmė. Šie šeši vyrai ir viena moteris nužudė dvylika žmonių ir pridarė milijonų dolerių nuostolių. Dažniausiai jų išpuoliai būdavo nukreipti prieš vyriausybės įstaigas ir karinius objektus. Ir nors grupuotės pavadinime buvo užomina apie religiją, jie buvo ne dėl tikėjimo pamišę fanatikai, o sąžinę ir moralę praradę padarai. Per palyginti trumpą laiką – vos porą metų – jie liūdnai pagarsėjo, tapdami rakštimi visų lygmenų teisėsaugos institucijoms.

Radosi grupuočių, bandžusių mėgdžioti „reindžerius“, bet nė viena iš jų nebuvo tokia stipri kaip jie. Nusikaltėlių bendruomenėje „reindžerius“ gerbė už beatodairiškumą ir beribį žiaurumą. Daugumai griežiančių ant vyriausybės dantį jie tapo nacijos didvyriais. Sekėjai jiems noriai teikė prieglobstį ir aprūpindavo ginklais bei amunicija, taip pat nutekindavo slaptą informaciją. Dėl šios pagrindinės paramos „reindžeriai“ galėjo veikti negailestingai ir greitai, o tada dingti ir sau-

giai pasislėpę planuoti naują ataką. Į laikraščius ir televizijos kompanijas siunčiamuose pranešimuose jie prisiekdavo, kad gyvi nepasiduos.

Ir tik per laimingą atsitiktinumą įstatymų sergėtojams pavyko susekti jų buvimo vietą Golden Branče.

Vienas jų ginklų tiekėjų, gerai pažįstamas policijai dėl kriminalinės praeities, pradėtas sekti įtarus neteisėtu ginklų sandėriu, nesusijusiu su „tikratikiais“. Nustatyta, kad per vos kelias savaites tas asmuo net tris kartus apsilankė viename apleistame Golden Brančo name. Vaizdo stebėjimo kamera užfiksavo jį besikalbantį su kažkokiu vyriškiu. Vėliau išsiaiškinta, kad tas vyras – „reindžerių“ vadeiva Karlas Vingertas.

Apie tai pranešus FTB, Alkoholio, tabako, ginklų ir sprogmenų kontrolės biurui (ATGSKB) bei JAV maršalų tarnybai, visi sukruto ir išsiuntė savo agentus sekti nelegalia ginklų prekyba besiverčiantį prekeivį. Jį suėmė grįžtantį iš Golden Brančo.

Prireikė trijų dienų, kad vyrukas, įtikintas savo advokato, prabiltų. Jis pasirašė susitarimą su pareigūnais ir išklajo viską, ką žinąs apie tame apleistame name besislapstančius žmones, iš kurių esą pažįstąs tik Karlą Vingertą. Gal tikrai nežinojo, o gal tiesiog nenorėjo sakyti, kas Vingerto bendrininkai ir kiek ilgai jie ketina ten slapstyti.

Baimindamiesi, kad jeigu dels, pražiopsos galimybę sučiupti FTB labiausiai ieškomą grupuotę, federaliniai agentai pasitelkė į pagalbą vietos pareigūnus, kurie jau irgi nekantravo susemti tuos teroristus. Taigi buvo sudaryta komanda ir suplanuota operacija.

Pareigūnai netruko įsitikinti, kad prisiekdami, jog gyvi nepasiduos, Vingerto gaujos nariai sakė tiesą. „Tikratikiai reindžeriai“ troško palikti pėdsaką istorijoje. Ginklų jie tikrai nesudės ir taikiai rankų neiškels.

Už medžių ar automobilių besislepiančys agentai buvo lengvas taikynys. Į menkiausią judesį atliepdavo šūvių papliūpa – „reindžeriai“ įrodė, kad yra puikūs šauliai.

Vietos agentas Emersonas radijo ryšiu susisieikė su kontrolės postu, prašydamas atsiųsti sraigtasparnį, kad užtikrintų priedangą iš oro, bet šio sumanymo teko atsisakyti dėl prastų klimato sąlygų.

Buvo mobilizuojamos specialiųjų operacijų komandos iš vietos, valstybinių ir federalinių tarnybų, bet joms greitai atvykti į Golden Brančą trukdė keliai, kurių būklė net ir palankiomis oro sąlygomis buvo ne per geriausia. Taigi komandai įsakyta laikytis ir šaudyti tik būtinosios ginties atveju, o tuo pat metu valdininkai saugiuose šiltuose kabinetuose svarstė būtinybę įvesti naujas operacijos taisykles, įskaitant ir prieš sunaikinimą.

– Jie trypčioja vietoje, nes viena iš teroristų – moteris, – Emersonas gaižiai mestelėjo Hedliui. – Dieve gink, kad nepažeistume tų galvažudžių pilietinių teisių. Deja, mumis, kaip žinai, niekas nesižavi ir mūsų negerbia.

Hedlis, komandoje naujokas, išmintingai tylėjo.

– Mes juk federalai, o žodis *valdžia* dar net iki Votergeito buvo tapęs kone keiksmazodžiu. Ši šalis jau ritasi velniop, o mes čia baigiam nušalti subines, laukdami, kol koks sumautas biurokratas leis mums tuos išgamas banditus nutrenkti pragaran.

Emersonas, ne tik kariškis, bet ir labai karingas iš prigimties, tą rytą kruvinių skerdynių nieku gyvu nenorėjo.

Tačiau tam nebuvo lemta išsipildyti.

Paspirtis buvo dar tik pusiaukelėje, o „reindžeriai“ šaudė kaip išprotėję. Vienam ATGSKB agentui kulka pataikė į šlaunį. Žaizda kraujavo taip, lyg būtų pažeista šlaunies arterija. Ar smarkiai kliudyta, nežinia, bet vaikinui akivaizdžiai grėsė pavojus mirtinai nukraujuoti.

Emersonas, perpindamas raportą keiksmazodžiais, pareiškė, esą mus čia tuoj vieną po kito išguldys, jeigu...

Pagaliau jam davė leidimą pulti, ir ginkluoti koviniais šautuvais bei vienu automatu, iš kurio šaudė taktinio būrio

agentas, vyrai pradėjo ataką. Ugnies kruša truko septynias minutes.

Šaudymas iš namo kiek apstojo, driokstelėjo tik vienas kitas šūvis. Emersonas įsakė nutraukti ugnį. Jo vyrai laukė.

Staiga pro pagrindines duris išvirto kulku suvarpytas vyras. Žaizdos, taip pat ir galvoje, baisiai kraujavo. Bjauriai keikdamasis, jis šaudė iš automato į kairę ir į dešinę. Tai buvo savizudiškas veiksmas, ir jis tai žinojo. Priežastis, dėl kurios taip elgėsi, netrukus turėjo paaiškėti.

Kai agentai liovėsi šaudyti ir jau nebegirdėjo zvimbessio ausyse, susivokė, kad name stojo klaiki tylą. Ją drumstė tik vėjo varstoma, į sieną besidaužanti langinė.

Po įtemptos minutę trukusios tylos Emersonas pratarė:

– Einu vidun.

Pritūpęs jis išėmė tuščią apkabą ir įsidėjo naują.

Tą patį padarė ir Hedlis.

– Aš su tavim.

Kiti komandos vyrai liko savo vietose. Įsitikinęs, kad apkabas jų ginkluose pakeistos pilnomis, Emersonas išlindo iš priedangos ir pasileido bėgte namo link. Hedlis apmirusia širdimi nusekė paskui.

Vyrai prabėgo pro šlapioje žemėje tįsantį kūną, klibančiais verandos laipteliais užlėkė prie atlapotų durų ir pakėlę ginklus sustojo. Laukė ir klausėsi. Jokio garso. Emersonas galva davė ženklą Hedliui, ir tas puolė vidun.

Lavonai. Visur kraujas ir vimdantis tvaikas. Jokių gyvybės ženklų.

– Tuščia! – šūktelėjo ir, peržengęs nejudantį kūną, įbėgo į gretimą kambarį. Miegamajame pamatė tik ant grindų patiestą nutriušusį čiužinį su bjauria dėme užvalkalo viduryje.

Greičiau nei per minutę nuo akimirkos, kai Hedlis įgriuvo pro duris, jiedu įsitikino, kad visi penki viduje buvę žmonės negyvi. Keturi name, o penktas – kieme. Visi penki atpažinti kaip „Tikratikių reindžerių“ gaujos nariai.

Krito į akis tai, kad tarp jų nebuvo Karlo Vingerto ir jo meilužės, vienintelės grupuotės moters Floros Staimel. Apie tai, kad jų čia būta, liudijo tik kraujo takas, vedantis iš kiemo į tankų mišką, kur buvo matyti padangų žymės. Matyt, porelei pavyko pasprukti – mirtinai sužeisti jų bendrai pasiaukoję, smarkiai atsišaudydami, o tie du išsmuko pro užpakalines namo duris.

Netrukus į susišaudymo vietą prigužėjo greitosios pagalbos ir policijos ekipažų. Jiems iš paskos, žinoma, atskubėjo ir žurnalistai, tik jiems buvo liepta sustoti už poros kilometrų nuo namo, prie posūkio iš pagrindinio kelio. Namas ir teritorija aplink jį buvo nedelsiant atitverta, nes iki išvežant kūnus reikėjo surinkti įkalčius, viską nufotografuoti, išmatuoti ir nubraižyti schemas.

Tie, kurie buvo susiję su operacija, žinojo, kad bus atliekamas kruopštus tyrimas. Reikės pasiaiškinti ir pagrįsti kiekvieną savo veiksmą ne tik viršininkams, bet ir ciniškai, linkusiai teisti visuomenei.

Netrukus sukiūžusiam name knibždėjo žmonių, kiekvienas dirbo savo kruopštų darbą. Hedlis grįžo į miegamąjį ir priėjo prie koronerio, uostančio dėmę ant purvino čiužinio. Hedliui dėmė atrodė panaši į tokią, lyg kas būtų šlapinęsis, kartu gausiai kraujuodamas.

– Šlapimas?

Koroneris papurtė galvą.

– Manau, gimdymo metu nutekėję vandenys.

Hedlis pamanė, kad ne taip išgirdo.

– Vandenys? Išėitų, kad Flora Staimel...

– Taip, pagimdė.

Pirmas skyrius

– **K**aip čia dabar atro dai?

– Šitaip tu sutinki iš karo grįžusį vyrą? Man irgi malonu tave matyti, Harieta.

Dosoną Skotą piktino jos iškvietimai – kitaip nepavadinasi, – ir jis to neslėpė, sėsdamasis atsainia poza. Užsikėlė koją ant kojos, rankas susinėrė ant plokščio pilvo ir nusižioavo, puikiai žinodamas, kad toks jo elgesys išves viršininkę iš pusiausvyros.

Pavyko.

Harieta nusiėmė brangakmeniais inkrustuotus skaitymo akinius ir numetė juos ant stalo, kurio blizgus paviršius įkūnijo jos naująjį viršininkės – jo viršininkės – statusą.

– Esu mačiusi ne vieną iš Afganistano grįžusį karį, bet jie neatrodė kaip ištraukti karvei iš užpakalio. – Harieta metė kritišką žvilgsnį į jo trijų dienų barzdelę ir ilgus, apykaklę siekiančius plaukus, užaugusius, kol buvo išvykęs iš šalies.

Dosonas pridėjo ranką prie širdies.

– Jėzau, o aš jau ketinau tau pasakyti, kad atro dai puikiai. Tarsi tų nereikalingų penkių kilų nė nebūtų.

Harieta sužaubavo akimis, bet nieko neatsakė.

Sukiodamas nykščius, Dosonas lėtai žvalgėsi po viršininkės kabinetą. Pasigėrėjo pro didelius langus atsiveriančiu panoraminiu vaizdu. Kiek pakreipęs galvą, pamatė virš Kapitolijaus kupolo karančią valstybinę vėliavą.

Tada vėl pasisuko į Harietą ir atsainiai mestelėjo:

– Gražus kabinetas.

– Ačiū.

– Kam bučiavai subinę?

Harieta patyliukais nusikeikė. Dosonas anksčiau girdėjo ją spjaunant tą žodį garsiai prie ilgo pasitarimų stalo, kai per redakcijos posėdžius kas nors išdrįsdavo jai paprieštarauti. Matyt, paskirta į aukštesnes pareigas, išmoko valdytis. Dosonas užsibrėžė tikslą jos pastangas paversti niekais.

– Smūgis tavo ambicijoms, ar ne? – vyptelėjo triumfuodama Harieta. – Pratinkis, Dosonai, dabar aš viršuje.

Jis nusipurtė.

– Apsaugok Viešpatie, nenoriu net įsivaizduoti...

Ji sužaibavo akimis, bet akivaizdu, kad kalbą buvo iš anksto pasiruošusi ir net jo įžeidžiamos aštrios replikos neatims jai malonumo iškloti viską tiesiai šviesiai.

– Nuo šiol dėl turinio sprendžiu aš. Tik aš viena. Tai reiškia, kad man suteikta teisė tvirtinti, koreguoti arba atmesti siūlomas temas. Taip pat turiu teisę skirti temas, jei pats jokios nepasiūlai, o tu to ir nepadarei, nors jau dvi savaitės esi grįžęs į Valstijas.

– Man susikaupė atostogų. Dėl jų buvo susitarta.

– Su mano pirmtaku.

– Prieš tau užimant jo vietą.

– Aš *neužėmiau*, – tvirtai atrėmė Harieta. – Aš šių pareigų nusipelniau.

Dosonas gūžtelėjo.

– Man vis tiek, Harieta.

Vis dėlto Dosono abejingumas buvo apsimestinis. Neseniai kompanijoje vykusį pertvarką jo profesinei karjerai sudavė smūgį, prilygstantį dešimčiai balų pagal Richterį. Dar prieš oficialiai informuojant visus „NewsFront“ darbuotojus, Dosonas gavo žinutę iš kolegos elektroniniu paštu, ir net ilga kelionė iš Kabulo į Vašingtoną nesušvelnino blogos žinios poveikio. Kažkoks šmikis iš bendrovės, kažkieno sūnėnas, nė

velnio neišmanantis apie naujienu žurnalo leidybą nei apie naujienas apskritai, paskyrė Harietą Plamer vyriausiąja redaktore. Sprendimas įsigaliojo iškart.

Labiau netinkamo žmogaus šioms pareigoms nebegali būti, nes, pirma, ji labiau administratorė nei žurnalistė. Gavusi kokią aštresnę medžiagą, pirmiausia galvotų, kaip žurnalą apsaugoti nuo galimų ieškinių. Prieštaringi straipsniai būtų švelninami arba išvis dedami į lentyną. Doso no many mu, tai prilygsta profesinei kastracijai.

Antra, Harieta buvo viskuo nepatenkinta, nesugebanti vadovauti kalė. Ji apskritai nemėgo žmonių, ypač vyrų, o Doso no Skoto tiesiog mirtinai ne kentė. Kuklia jo paties nuomone, tas Harietos priešiš kumas – tai pavydas dėl jo talento ir pagarbos, kurią pelnė tarp „NewsFront“ kolegų ir ne tik tarp jų.

Bet nuo dienos, kai Harietą paskyrė vyriausiąja redaktore, neapykantos priežastys tapo nebesvarbios. Tai įvyko, tai nutarta, tai neatšaukiama – ji dabar viršinin kė. Bėda. Blogiau nė negali būti.

Bent jau taip Doso nui atrodė.

Harieta išrėžė:

- Vyk si į Aidahą.
- Kurių galų?
- Ten ak lie ji skraidys oro balionais.
- Ką?

Harieta per stalą pastūmė Doso nui aplanką.

– Mūsų žmonės sunkiausia darbą už tave jau atliko. Renginio programą pasiskaitys i lėktuve.

– Praverstų, jei trumpai paa iškintum.

– Grupelė geradarių pasišovė skraidinti ak lus žmones karšto oro balionais ir mokyti tuos prietaisus valdyti. Hm, taip sakant.

Įžūlokas komentaras neprivertė Doso no nusišypsoti, jo veido išraiška liko abe jinga. Nė nepalietęs ant stalo gulinčio aplanko, jis paklausė:

- Čia, tavo nuomone, svarbi žinia?

Harieta nutaisė meilią šypsena. Ar bent jau pabandė. Meilumas jos veidui netiko.

– Akliems balionų entuziastams – taip.

Jos pasipūtimas sukėlė Dosonui norą apversti stalą ir sugriebti ją už gerklės. Tačiau jis mintyse suskaičiavo iki dešimties ir nukreipė žvilgsnį langų pusėn. Keturiais aukštais žemiau platūs Vašingtono prospektai maudėsi vidudienio saulės spinduliuose.

– Po tokio menkinamo apibūdinimo, – pratarė Dosonas, – esu tikras, kad įvykis vertas visuomenės dėmesio.

– Neatrodo, kad būtum labai jau užsidegęs.

– Tai ne mano sritis.

– Atsisakai?

Ant stalo šalia aplanko nukrito nematoma pirštinė.

– Aš pats renkuosi istorijas, Harieta. Žinai tai.

– Pirmyn, siūlyk, – Harieta sukryžiuo rankas ant plačios krūtinės. – Suteik malonumą pamatyti, kaip dirba genijus. Trokštu regėti, kaip dirba visų mėgstamas ir žinomas plunksnos meistras, garbinamas už originalų požiūrį, retą įžvalgumą ir gebėjimą skaitytojams atskleisti istorijos esmę. – Suskaičiavusi iki penkių paklausė: – Na?

Pro sukąstus dantis, kiek galėdamas ramiau, Dosonas pratarė:

– Man dar liko atostogų. Mažiausiai savaitė.

– Dvi savaites jau atostogavai.

– Neužteko.

– Kodėl gi?

– Ką tik grįžau iš karo veiksmų zonos.

– Niekas tavęs nevertė ten būti. Galėjai sugrįžti kada panorėjęs.

– Ten buvo daug geros medžiagos straipsniams.

– Nejuokink, – nusišaipė Harieta. – Norėjai užsivilkti uniformą ir vaidinti kareivį. Taip ir padarei. Net devynis mėnesius. Gerai, kad parsiradai, nes aš, kaip naujoji vyriausioji redaktorė, jau ketinau tave partempti namo.

– Atsargiai, Harieta. Su ataugančiomis tamsiomis plaukų šaknimis išlenda ir tavo pavydas.

– Pavydas?

– Nė vienas iš tavo straipsnių dar nebuvo pristatytas Pulicerio premijai.

– Užtat tu tikiesi būti nominuotas. Vadinasi, dar nesi jos gavęs. Ir man nusispjaut į gandas, kuriuos greičiausiai pats ir paskleidei. Na, o dabar apie svarbesnius reikalus, – Harieta kilstelėjo dailų antakį. – Nebent dabar pat atiduodi man raktą nuo vyrų tualetu. Tada aš su didžiausiu džiaugsmu paskambinsiu į buhalteriją ir paprašysiu, kad paruoštų tau išsietinės čekį.

Trumpai patylėjusi, bet nesulaukusi atsako iš Dosono, Harieta tarė:

– Ne? Tada ryt rytą skrendi į Boisį, tavo vieta 18A. – Ant aplanko su reportažo medžiaga ji tėsė bilieta. – Regioniniu lėktuvėliu.

Dosonas sustojo prie tviskančios Džordžtauno rotušės ir išjungė automobilio variklį. Kilstelėjęs dubenį, iš džinsų kišenės išsitraukė mažą dėžutę, iškratė iš jos tabletę ir nurijo, užgerdamas vandeniu iš buteliuko, kabančio prietaisų skydelio laikiklyje. Užspaudė dangtelį, įsikišo dėžutę į kišenę, tada nuleido saulės skydelį ir pažvelgė į veidrodėlį.

Taip, iš tiesų kaip ištrauktas karvei iš užpakalio. Visai nusigalavęs.

Ką gi, nieko čia nepadarysi. Peržiūrėdamas ant darbo stalo susikaupusią korespondenciją, rado Hedlio laiškėlį: „Atvažiuk. Dabar pat.“ Hedliui toks įsakmus tonas nebūdingas. Vadinasi, reikalas rimtas.

Dosonas kitų laiškų nė neskaitė, ir štai jis čia.

Išlipo iš mašinos ir patraukė plytelių taku, iš abiejų pusių apsodintu gėlėmis.